

Kalkkisiemenkotilo

Otandad grynnsnäcka
Vertigo genesii

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)
Rauhoitettu (LSA 521/2021)

EU:n lajikoodi: 1015

Luontodirektiivin laji (liite II)
BOR suojelutaso ei tiedossa
ALP suojelutaso ei tiedossa

Luonnehdinta

Kalkkisiemenkotilo on pieni uhanalainen ja hyvin harvinainen maalla elävä nilviäislaji. Kuoren korkeus on 1,7–2,1 mm ja leveys 1,2 mm. Kuori on punaruskea, väri vaihtelee melko vaaleasta tummempaan, muodoltaan tynnyrimäinen. Kärki vaalenee usein vanhemmiten. Kuoren kiiltävässä pinnassa on hyvin hentoja, epäsäännöllisiä uurteita. Kuori kiertyy kuoren suuaukon suunnasta katsottuna oikealle, kierteitä on aikuisella yksilöllä viisi. Kierteiden väliset saumat ovat syvät ja kierteet ovat melko pullistuneet, kuitenkin vähemmän kuin lettosiemenkotilolla. Suuaukkoa ympäröivä huuli ei ole paksuuntunut, mutta voi olla vaalea. Aikuisenkin yksilön kuoren suu on yleensä hampaaton, joskus voi olla surkastunut ylähammas. Lajin tunnistaminen ja erottaminen yleisemmistä ja runsaslukuisista muista siemenkotilolajeista vaatii asiantuntemusta.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kalkkisiemenkotilo elää lettomaisten soiden ja kosteiden lehtojen sammalissa, karikkeessa ja ruohostoissa, samoin kalkkilähdevaikutteisten puronvarsien sammalissa ja kosteiden niittyjen kasvillisuudessa. Laji on kalkinsuosija, ja elinympäristön maaperän pH tulisi olla vähintään 6,5. Kalkkisiemenkotilo on harvinainen kaikkialla levinneisyysalueellaan. Suomessa lajilla on alle 10 tunnettua esiintymää; uudempiä tunnetaan etenkin Kuusamosta ja yksi Pulmankijärveltä Utsjoelta. Lisäksi lajista on vanhoja havaintoja Lounais-Suomesta; Urjalasta, Turusta ja Paraisilta. Etelä-Suomen esiintymät ovat tietyvästi hävinneet. Kalkkisiemenkotilo syö oletettavasti mikroskooppisen pieniä leviä, sienirihmastoja ynnä muuta orgaanista ainesta. Muuten lajin biologia ja elintavat ovat huonosti tunnettuja.

Nykytila ja uhkatekijät

Tiedossa olevat, eri aikoina löydetty kalkkisiemenkotilon esiintymät sijaitsevat lähes kaikki suojelualueilla, jotka ovat myös Natura-alueita. Lajin vähäisten havaintojen perusteella ei voida tehdä päätelmiä sen esiintymisestä, kannan muutoksesta tai suojelutasosta.

Hoitosuositukset

Kalkkisiemenkotilon tunnettujen esiintymien elinympäristöt tulee säilyttää ennallaan ja estää lehtojen kuusettuminen. Ihmisen toiminnan muuttamia elinympäristöjä, kuten kuivatettuja lettosoita tulee ennalistaa varoen hydrologisten olosuhteiden ja vedenpinnan tason palauttamiseksi lajille sopiviksi. Lajin biologiaa ja elintapoja tulee selvittää, jotta voitaisiin paremmin arvioida lajin mahdollisesti tarvitsemia elinympäristöjen suojelu- tai hoitotoimia. Koillismaan kalkkiletoja ja -lähteiköitä ja etelän jäljellä olevia lettosoita ja sopivia kalkkialueiden rantaniittyjä, lehtoja ja puronvarsia tulisi kartoittaa uusien esiintymien löytämiseksi.

Lähteet

- Koivunen, A., Malinen P., Ormio, H., Terhivuo, J. ja Valovirta, I. 2014. Suomen kotilot ja etanat. Opas maanilviäisten maailmaan. Hyönteistarkvike TIBIALE Oy. 376 s.
- Valovirta, I. 2003. The habitat and status of *Vertigo angustior*, *V. genesii*, and *V. geyeri* in Finland and nearby Russian Karelia (Gastropoda, Pulmonata: Vertiginidae). Teoksessa: Speight, M. C. D., Moorkens, E. A. & Falkner, G. (toim.). 2003. Proceedings of the Workshop on Conservation Biology of European *Vertigo* species. Heldia Münchner Malakologische Mitteilungen. Band 5 Sonderheft 7. 183 s. 85–94.
- Ympäristöhallinto. 2019. Suomen raportti EU:lle luontodirektiivin toimeenpanosta lajeittain ja luontotyypeittäin 2013–2018. [Ymparisto > Raportointi 2013-2018](#)

Kuva: Pekka Malinen, Luomus, CC-BY-SA-4.0.